

Geschiedenis: 35 jaar VVP...

In de vroege jaren '80 was de pleegzorgsituatie heel anders dan nu: er bestond weliswaar reeds geruime tijd een systeem van *gezinsplaatsing van kinderen met sociale moeilijkheden* na tussenkomst van hetzij jeugdrechter, OCMW, of privé plaatsingsdienst. Later werd deze gezinsplaatsing via de toenmalige diensten voor gehandicaptenzorg ook uitgebreid naar kinderen met een beperking, maar ook naar volwassenen die niet konden terugvallen op een ondersteunend (familiaal) netwerk.

In dit kader groeiden diensten en organisaties die zich speciaal met deze gezinsplaatsingen gingen bezighouden. Dit gebeurde echter niet steeds even gecoördineerd, met als gevolg een wirwar van reglementeringen, ad-hoc oplossingen, uiteenlopende selectieprocedures en -voorwaarden, onduidelijkheid m.b.t. begeleiding en beëindigen van de pleegzorgsituatie, en niet in het minst het ontbreken van een pleegzorgstatuut.

Voornamelijk uit onvrede met bovenstaande zijn enkele pionier-pleegzorggezinnen rond de tafel gaan zitten en uit dit initiatief volgde, in samenwerking met de Federatie Gezinsplaatsing, een eerste ontmoetingsdag voor alle Vlaamse Pleeg- en Gastgezinnen én pleegjongeren op 22 april 1982 in Oostmalle. Het grote succes van deze ontmoetingsdag was een hart onder de riem van de initiatiefnemers, en betekende tegelijk het startschot voor de *Vlaamse Werkgroep Pleegouders* die na consultatie bij plaatselijke basisgroepen en regionale ontmoetingsdagen het initiatief nam voor een eerste ontmoetingsweekend voor Nederlandse en Vlaamse Pleeggezinnen in Hilvarenbeek (Tilburg) op 12 september 1982.

Het zal dan ook geen verwondering wekken dat tijdens dit weekend werd beslist om een vereniging op te richten: de *Vlaamse Vereniging voor Pleegzorg (VVP)* zag het levenslicht. De statuten van de VVP werden op 2 december in Merksem ondertekend en werden opgenomen in het Belgisch Staatsblad van 31 maart 1983. (Nr. 3041)

Een eerste manifest op 20 juni 1983 werd opgebouwd rond enkele prioriteiten voor een gecoördineerd pleegzorgbeleid:

- Noodzakelijke samenwerking tussen pleegzorgers en alle bij pleegzorg betrokken instanties, met regionale groeperingen van pleeggezinnen, met beleidsinstanties, en als lid van de IFCO (International Foster Care Organisation) met organisaties over de grenzen in een internationale context.
- Expliciteren van de helende kracht die uitgaat van lotsverbondenheid en betrokkenheid, en de niet te vervangen betekenis hierbij van een belangenvereniging.
- Een expliciete opstelling als beleidsbepalende gesprekspartner die noodzakelijk gemandateerd vanuit de basis mee aan tafel schuift.

Vanuit bovenstaande, nog steeds actuele inspiratie, is de VVP zich in de voorbije 35 jaren blijven positioneren als dynamische belangenvereniging, die de stem van de pleegzorgers én pleeggasten¹ wil zijn in een nog steeds veranderende pleegzorgcontext.

Van in het begin is de VVP een expliciete stem geweest in het beleidsdebat om de belangen van pleegzorgers en -gasten¹ te behartigen en om zo dingen ten goede te doen veranderen: VVP ligt mee aan de basis van o.a. de vereenvoudiging van het systeem van pleegzorgvergoedingen, recht op inspraak van de jongeren, een uniforme selectieprocedure, blijvende druk op invoering en verbetering van het statuut (rechten en plichten) van de pleegzorgers en pleeggasten¹, ...

1. Recente evoluties binnen Pleegzorg

In de loop der jaren zijn aanbod en beleid voor pleegzorg meer geprofessionaliseerd én op elkaar afgestemd, wat een noodzakelijke herbronning op de positie van onze organisatie in het hertekende zorglandschap met zich heeft meegebracht; met in vogelvlucht de meest recente ontwikkelingen:

Pleegzorg werd opgenomen in en is deel gaan uitmaken van het ruimere kader dat gecreëerd werd door het **Decreet Integrale Jeugdhulp**, in werking sinds maart 2014, dat expliciet inzet op maximale participatie van de minderjarige en zijn gezin, en pleegzorg naar voor schuift als preferentiële oplossing wanneer residentiële plaatsing aangewezen blijkt.

Het is van bijzonder groot belang om hierin het [decreet Pleegzorg](#) (goedgekeurd door het Vlaams Parlement op 20 juni 2012) te kaderen dat in werking is getreden op 1 januari 2014. Het decreet hertekent het pleegzorglandschap in Vlaanderen volledig vanuit het centrale belang van pleegkind of pleeggast¹ waarbij alle partijen maximaal betrokken worden bij de hulpverlening.

Het pleegzorgaanbod wordt hierbij binnen netwerk- of bestandspleegzorg gedifferentieerd naar ondersteunende-, perspectiefzoekende -, perspectiefbiedende - en behandelingspleegzorg.

De bestaande diensten voor Pleegzorg worden sinds dan provinciaal gecentraliseerd met per dienst o.a. een participatieraad die een stem geeft aan alle bij pleegzorg betrokken partijen.

¹ Bij gebrek aan een overkoepelende term bedoelen we met '**pleeggasten**' gemakshalve àlle bij pleegzorg betrokken zorgontvangers.

We willen dit hier expliciet vermelden om alle misverstanden te vermijden omdat de term 'pleeggasten' decretaal (decreet 29/06/2012) verwijst naar meerderjarige (pleeg)zorgontvangers .

Waar verder in de tekst de term 'pleeggasten' opduikt, wordt die steeds consequent gebruikt in de overkoepelende betekenis.

Het decreet voorziet ook in de oprichting van een Vlaamse partnerorganisatie (nu beter bekend als 'Pleegzorg Vlaanderen'), die op beleidsniveau optreedt als structurele beleidspartner met de Vlaamse Gemeenschap.

Tenslotte werd ook vanuit het Ministerie van Justitie een federale wet gestemd (10 maart 2017) over een volwaardig statuut dat pleegouders in staat stelt om alledaagse beslissingen te nemen of te kunnen optreden in dringende medische situaties. En hierbij de ouders/jeugdrechter toestaat om meer fundamentele beslissingen m.b.t. opvoeding te delegeren naar de pleegouders. Deze krijgen ook het recht om contact te houden met hun pleegkinderen wanneer zij terugkeren naar huis, indien ze minstens een jaar in een pleeggezin zijn opgegroeid. De nieuwe wet is in werking getreden op 1 september 2017.

2. De VVP anno 2017

Volgens recente cijfers van Pleegzorg Vlaanderen telt Vlaanderen 3.799 pleegouders die zorg opnemen voor 5.238 minderjarige pleegkinderen.

Onze VVP staat voor 150 actieve leden, die een staalkaart vormen van het gedifferentieerde pleegzorg aanbod, vermeld op p.2.

We verzorgen een maandelijkse infobrochure, waarin onze leden op de hoogte gehouden worden van de meest recente (beleids-)ontwikkelingen. Met deze nieuwsbrief bereiken we zowat 400 geïnteresseerde sympathisanten.

VVP biedt bovendien jaarlijks twee weekends en twee ontmoetingsdagen aan.

Op een algemene vergadering op 02 april jl. werd met grote meerderheid van stemmen beslist om de vroegere benaming (Vlaamse Vereniging voor Pleeggezinnen) te actualiseren tot **Vlaamse Vereniging Pleegzorg**.

Met deze naamwijziging willen we accentueren dat we niet alleen staan voor de pleegouders in de traditionele context, maar dat we net een stem willen geven aan alle pleegzorg-aanbieders en tegelijk ook aan de gasten², om wie het uiteindelijk allemaal te doen is.

Op deze wijze wensen we ons expliciet als belangenvereniging te engageren als structurele gesprekspartner in het vernieuwde (pleeg)zorglandschap.

Het unieke in het VVP- aanbod is dat we opereren vanuit en met de basis, we vertegenwoordigen een groep enthousiaste en betrokken pleegzorgers die samen met hun pleeggasten³ vooral het laagdrempelige, ongedwongen aanbod sterk appreciëren. In de ruimte van onze ontmoetingen staan ontspanning, dialoog en lotsverbondenheid centraal.

² Zie voetnoot p 2

³ Zie voetnoot p 2

De mix van ervaren en minder ervaren pleegzorgers, afkomstig uit heel Vlaanderen creëert een netwerk waarin alle ervaringen, vragen en moeilijkheden als vanzelfsprekend aan bod kunnen komen. Zo kan VVP inpikken/oppikken waar de professionele structuren het moeilijk(er) krijgen: 'over het muurtje kijken' zeker nu de diensten provinciaal georganiseerd zijn.

Onze pleeggasten⁴ kijken steeds weer uit naar de bijeenkomsten, omdat ze zich in de groep eens niet anders, niet bekeken voelen.

We zijn ons bewust van de kracht van deze opstelling en zijn ervan overtuigd dat net deze positie ons tot een erg relevante partner maakt, liefst in structurele samenwerking met alle bij Pleegzorg betrokken partijen.

Onze positie en expliciete opstelling vanuit de basis maakt van ons een neutrale pleitbezorger: de VVP kan dingen aankaarten zonder dat daardoor het individuele pleeggezin zelf in het oog van de storm terecht komt. Daardoor kunnen op een vrij neutrale manier suggesties gedaan worden voor o.a. de verbetering van intake, begeleiding en nazorg.

Maar evenzeer kunnen we bijvoorbeeld in het hele diversiteitsdebat ook de stem en pleitbezorger zijn/worden van de niet-begeleide minderjarige vluchtelingen die in toenemende mate naar een pleegzorgsituatie georiënteerd worden.

Dit alles maakt van VVP een laagdrempelige toegangspoort voor participatie, een meedenken, ... vanuit de basis.

Om al deze redenen bepleiten we een positie als representatieve gesprekspartner voor de (structurele) pleegzorgdiensten in Vlaanderen (over de provincies). VVP neemt immers vragen en bedenkingen vanuit concrete pleegzorgsituaties mee in overlegmomenten met de diverse pleegzorgdiensten, -organisaties en instanties

3. Missie:

Waarvoor staat VVP en wat wil VVP bereiken in 2017 en de jaren die volgen?

3.1. Beleidsmatig

- **Samenwerking met de diensten voor pleegzorg**

VVP biedt duidelijk een meerwaarde als aanvulling op het aanbod van de diensten voor Pleegzorg. Deze aanvulling kan de ondersteuning van pleegzorgers alleen maar versterken.

Voorbeelden: informatie meegeven, samen een info avond organiseren, getuigenissen,

⁴ Zie voetnoot p 2

- VVP als structurele **partner in de participatieraden** vanuit de opdracht van het pleegzorgdecreet, als aanspreekpunt namens (en naast) de individuele pleegzorgers
- Nauwe **actieve samenwerking als representatieve partner van Pleegzorg Vlaanderen** in functie van beleidsbeïnvloeding en sensibilisering pleegzorg
Voorbeelden: tijdelijke werkgroep rond actie statuut/ouderschapsverlof,
- Medebewaker en -opvolger van het **statuut voor pleegzorgers en pleeggasten**⁵
Zo signaleren we bijvoorbeeld bij onze leden een blijvende bezorgdheid voor een verlenging van het pleegzorgstatuut voor studerende kinderen, en voor een begeleide en ondersteunende ‘uithuisplaatsing’ tot 24 jaar

3.2. Intern

- VVP heeft om alle hierboven vermelde redenen een grote meerwaarde voor leden: daarom is het belangrijk dat we samen met de *Provinciale Diensten voor Pleegzorg en Pleegzorg Vlaanderen* werken aan een ruimere bekendheid/actieve werving zodat iedereen die wil van die meerwaarde kan gebruik maken.
- Organisatie vrijetijdsactiviteiten/weekends/ontmoetingsmogelijkheden ...
- Aanbieden van vorming/ ondersteuning, niet in concurrentie met bestaande aanbod (diensten/ Pleegzorg Vlaanderen) maar aanvullend op wat er al bestaat, vanuit de noden van onze leden, soms alleen en soms in samenwerking.

4. Gewenste/noodzakelijke beleidsaanpassingen.

Zoals reeds gemeld op p.2 zijn de laatste jaren mede onder invloed van de VVP enkele noodzakelijke beleidsaanpassingen gebeurd die gezorgd hebben voor meer duidelijkheid, zorg en omkadering in het pleegzorglandschap.

VVP zal op diverse fora blijven ijveren om te blijven drukken op het beleid in samenwerking met alle bij pleegzorg betrokken diensten en organisaties. Daarom zullen we kritisch blijven kijken naar de implementatie van beleidsmaatregelen zoals het decreet op pleegzorg en het statuut voor de pleegzorgers. We willen dit op gezette tijden evalueren en waar nodig signalen doorgeven, zoals ze ons bereiken vanuit de basis.

Er zijn inderdaad nog steeds verbeteringen mogelijk; in dit laatste punt lichten wij ze graag even toe:

De belangrijkste beleidsaanpassing waarop we in de nabije toekomst én in samenwerking met Pleegzorg Vlaanderen willen inzetten is het **recht op volwaardig ouderschapsverlof voor pleegzorgers**.

⁵ Zie voetnoot p 2

Onderstaande argumentering is gebaseerd op een tekst die daaromtrent op 13 juni jl. aan de betrokken politici werd bezorgd:

Heel wat pleegkinderen hebben nood aan extra ondersteuning, maar pleegouders hebben niet de mogelijkheid om hiervoor betaald (zorg)verlof op te nemen, ze hebben immers geen recht op adoptieverlof, ouderschapsverlof of tijdskrediet voor de zorg voor een kind jonger dan 8 jaar; en al zijn pleegzorg en adoptie niet hetzelfde, de zorgbehoeften van pleeg- en adoptiekinderen zijn wel vaak vergelijkbaar. Daarom vragen wij een gelijkschakeling van verlofstelsels voor adoptie- en pleegouders.

Het niet toekennen van deze verlofmogelijkheden aan pleegouders beperkt immers de ontwikkelingskansen van pleegkinderen, die voor de plaatsing vaak reeds heel wat hebben meegemaakt en tijd en aandacht nodig hebben om een hechtingsrelatie op te bouwen. Het is m.a.w. vooral in hun belang dat dit vacuüm in de wetgeving wordt ingevuld, zodat het voor werkende pleegouders gemakkelijker wordt, zij het alleen al maar om vakantieperiodes te overbruggen.... Ouderschapsverlof kan m.a.w. pleegouders helpen om hun engagement vol te houden en kan drempelverlagend werken voor kandidaat-pleegouders.

Het in 2008 ingevoerde pleegzorgverlof kan dit ouderschapsverlof niet vervangen, het bedraagt slechts 6 dagen per pleeggezin per jaar en kan enkel worden opgenomen in welbepaalde omstandigheden: voor het bijwonen van een zitting op de jeugdrechtbank bijvoorbeeld, of bij contacten met de ouders van het pleegkind of de dienst voor pleegzorg. Bij de aankomst van een pleegkind in het gezin kan je echter geen pleegzorgverlof nemen.

Voor pleegouders die aan langdurige pleegzorg doen, vragen we dan ook recht op verlof aan het begin van de plaatsing, gelijkgesteld met het adoptieverlof, recht op ouderschapsverlof en recht op loopbaanonderbreking voor de zorg voor een kind jonger dan 8 jaar

Het kostenplaatje van deze maatregel is gering: plaatsing van een kind in een residentiële voorziening is immers vele malen hoger dan de plaatsing in een pleeggezin. Zelfs indien men de kostprijs van ouderschapsverlof meerekent, zal een pleegzorgplaatsing nog altijd heel wat goedkoper zijn voor de maatschappij.

Tenslotte ontvangen wij nog andere signalen/pijnpunten die wij willen meenemen in gesprek met overheid, pleegdiensten en Pleegzorg Vlaanderen...

Wij blijven ijveren voor:

- Voldoende ondersteuning met betrekking tot hulpvragen van het pleegkind: soms zijn pleegdiensten en pleegouders te veel met administratie bezig, dit komt 'begeleiding in de diepte' niet steeds ten goede. We bepleiten een kwaliteitsbewaking van de begeleiding van pleeggezinnen.
- Voldoende nazorg/omkadering/duidelijkheid voor
 - Pleegkinderen die meerderjarig zijn en 'pleegkind- af' zoals bijvoorbeeld ondersteuning bij het beheer van financiën (Beheer spaargeld > 18 j.)
 - Voor +12-jarigen die samen met ouders en pleegouders voor de jeugdrechter moeten verschijnen, kan het kind niet apart gehoord worden?

- Pleegkinderen zonder Belgische nationaliteit.
- Transparante en laagdrempelige regeling voor bijzondere kosten, over de verschillende vormen van pleegzorg heen.
- Juridische bijstand in procedures, een noodnummer....
- Nood aan goed uitgebouwde neutrale bezoekenruimten
-